

سود سپرده‌های کوتاه مدت در جیب بانک‌ها

توافق بانکداران بر سر نرخ سود سپرده‌های روزشمار و کوتاه‌مدت، سود هنگفتی را از سپرده‌گذاران خرد و متوسط کم می‌کند و بر سود بانک‌ها می‌افزاید.

توافق بانکداران بر سر نرخ سود سپرده‌های روزشمار و کوتاه‌مدت، سود هنگفتی را از سپرده‌گذاران خرد و متوسط کم می‌کند و بر سود بانک‌ها می‌افزاید.

به گزارش همشهری، درحالی‌که بانک مرکزی و شورای پول و اعتبار به بانک‌ها اجازه داده بود تا برای تعیین نرخ سود سپرده‌های کمتر از یک سال آزادی عمل داشته باشند و رقابت کنند، بانک‌ها در یک چرخش ضد رقابتی و کارتل‌وار، مانند 2 سال اخیر برای سود سپرده‌های مردم سقف تعیین کردند و مشخص نیست اضافه سود احتمالی چگونه به سپرده‌گذاران برگردانده خواهد شد.

به گزارش همشهری، سپرده‌گذاران یک میلیون تومان به صورت روزشمار یک ماهه 10 درصد سود علی‌الحساب پرداخت می‌کنند و به این ترتیب متوسط سود ماهانه پرداخت شده 8 هزار و 220 تومان خواهد شد، این در حالی است که با احتساب تورم 15 درصدی در سال، که میانگین ماهیانه آن 25.1 درصد می‌شود در طول همان ماه 12 هزار و پانصد تومان از ارزش یک میلیون تومان کم می‌شود و سپرده‌گذار بیش از 4 هزار تومان ضرر می‌کند و در اصل به جیب بانک می‌رود. بنابراین اگر پرداخت سود به هر نوع سپرده‌ای به بالای 15 درصد نرسد، عملاً سپرده‌گذاران زیان می‌بینند.

حال سوال این است که چگونه بانک‌ها به این نتیجه رسیدند که نرخ سود 10 درصد برای سپرده‌های یک‌ماهه مردم کافی است؟ نکته مهم در تعیین نرخ سود سپرده‌های بانکی که باعث ضایع شدن حقوق سپرده‌گذاران می‌شود، این است که سود سپرده‌های پرداختی حالت علی‌الحساب دارد و بانک‌ها موظف هستند در پایان هر سال مالی، مابه‌التفاوت نرخ سود پرداخت شده علی‌الحساب با نرخ سود واقعی را به سپرده‌گذاران خود پرداخت کنند تا قدرت و ارزش خرید پس‌انداز مردم حفظ شود، اما بانک‌ها از پرداخت سود واقعی به مردم طفره می‌روند. پرداخت سود روزشمار کمتر از نرخ تورم ماهانه توسط بانک‌ها و مؤسسات اعتباری باعث شده تا در طول یک سال بخش زیادی از منافع سپرده‌گذاران نصیب بانک‌ها و مؤسسات مجاز اعتباری و مالی شود.

سود سپرده‌گذاران بالاتر از تورم باشد

عبدالناصر همتی، رئیس شورای هماهنگی بانک‌های دولتی گفت: طبق توافق بانک‌ها، نرخ سود سپرده کوتاه‌مدت (زیر 3 ماه) باید 10 درصد باشد که اگر این نرخ توسط بانک‌ها رعایت شود و دیگر بانک‌ها به این سپرده‌ها سود 20 درصدی ندهند، آرامش مطلوبی در فضای بانکی کشور ایجاد خواهد شد. به گفته مدیرعامل بانک ملی، کاهش نرخ سود باید به تدریج صورت گیرد و زمانی که تورم 16 درصد است سود پرداختی به سپرده‌گذار باید کمی بالاتر از تورم باشد. ما که قصد سرکوب مالی را نداریم و نمی‌خواهیم با تورم 16 درصدی سود 14 درصدی به سپرده‌گذار بدهیم.

رئیس شورای هماهنگی بانک‌ها تأکید کرد: ضرورت دارد نرخ‌های جدید سود بانکی را همه بانک‌ها رعایت کنند، اگر در این دور هم برخی از مؤسسات و بانک‌ها نرخ‌های جدید را رعایت نکنند بازهم سیاست‌های ابلاغ شده عملیاتی نمی‌شود مگر اینکه بانک‌ها و مؤسسات رعایت کنند و بانک مرکزی هم نظارت بیشتری برای جلوگیری از این تخلفات اعمال کند. دکتر عبدالناصر همتی علت اصلی عدم پایبندی بانک‌ها به تفاهم خود در مرحله قبلی اجرای نرخ سود را مؤسسات پولی غیرمجاز دانست و گفت:

زمانی که مؤسسه غیرمجازی، سپرده با نرخ‌های بالاتری جذب کرد عملاً برخی از بانک‌ها منابع خود را از دست دادند، وقتی این اتفاق افتاد بانک‌ها برای جلوگیری از خروج منابع مجبور شدند که نرخ‌های بالاتری به سپرده‌گذار بدهند. همتی با تأکید بر ضرورت هماهنگی میان بانک‌ها برای اجرای نرخ سود مصوب ابراز داشت: امیدوارم همه بانک‌ها توافق را رعایت کنند تا قیمت تمام‌شده پول کم شود و تولید مورد حمایت قرار گیرد. وی درخصوص احتمال کاهش بیشتر نرخ سود بانکی ابراز داشت: با توجه به کاهش روند تورم تاکنون و با توجه به اینکه انتظارات تورمی تحت تأثیر عوامل مختلف از جمله مذاکرات و... است، این اجازه داده شده که هر 3 ماه یک‌بار اطلاعات، آمار و نحوه عملکرد بانک‌ها دریافت و در سیاست‌ها تجدید نظر شود، در حقیقت تأکید شده این سیاست‌ها برای امسال مطلق نیست.

احمد حاتمی یزد، از مدیران اسبق شبکه بانکی با تأکید بر اینکه بانک مرکزی باید بانک‌ها را ملزم به پرداخت سود واقعی به سپرده‌گذاران کند به هم‌شهری می‌گوید: چند سال پیش برخی بانک‌ها در پایان هر سال مالی به سپرده‌گذاران خود سود واقعی هم پرداخت می‌کردند. او سود به‌دست آمده در نتیجه پرداخت تسهیلات بانکی را متعلق به سهامداران و سپرده‌گذاران بانکی می‌داند و می‌گوید: بخشی از پول بانک‌ها مال سپرده‌گذاران و بخشی متعلق به سهامداران است و بانک‌ها حق ندارند سود نهایی ناشی از فعالیت خود را برای خود و سهامداران‌شان بردارند.

او علت احتمالی عدم پرداخت سود واقعی سپرده‌های مردم را ناشی از زیان‌ده شدن بسیاری از بانک‌ها دانست و افزود: در کشورهای پیشرفته برای اینکه نرخ بهره بانکی را کنترل کنند، بانک‌های مرکزی پول در اختیار بانک‌ها و مؤسسات اعتباری قرار می‌دهند و عملاً در بازار مداخله می‌کنند تا بانک‌ها تسهیلات با نرخ مناسب‌تر پرداخت کنند، اما در ایران در عمل رقابتی بین بانک‌ها وجود ندارد و یک نوع رفتار کارتلی و هماهنگ شده بین بانک‌ها مشاهده می‌شود.

سپرده‌گذاران در برزخ

میلیون‌ها شهروند ایرانی حیران مانده‌اند در شرایطی که دیگر بازارها از رونق و بازده کمتر از نرخ تورم برخوردار هستند، پس‌انداز خود را نزد کدام بانک و یا مؤسسه اعتباری به‌صورت روزشمار سپرده‌گذاری کنند تا دست‌کم ارزش پول آنها حفظ شود. برابر با قانون عملیات بانکداری بدون ربا یکی از اهداف و وظایف بانک مرکزی، حفظ ارزش پول ملی و حمایت از حقوق سپرده‌گذاران است، اما این مهم در نتیجه تلاش بانکداران برای راضی‌نگه‌داشتن سهامداران خود چندان جدی گرفته نمی‌شود.

برخی از شهروندان در روزهای اخیر در تماس با گروه اقتصادی هم‌شهری این گلایه را مطرح می‌کردند که تعیین نرخ سود سپرده‌های روزشمار به میزان 10 درصد ماهانه، باعث می‌شود تا ارزش پول‌شان در برابر تورم 15 درصدی رسمی اعلام شده از سوی بانک مرکزی کاهش پیدا کند و به گفته آنها پس‌اندازشان آب برود.

طرح مجلس برای احقاق حقوق مردم

غلامرضا مصباحی مقدم، نماینده مردم تهران و رئیس کارگروه طرح عملیات بانکداری بدون ربا در گفت‌وگو با خانه ملت اظهار کرد: طی سال‌های اخیر سود علی‌الحساب تنها در حد یک کلمه بود و در واقعیت، جدایی از سود اولیه رقم بیشتری به مشتری پرداخت نمی‌شد که این سود نیز بدون بررسی پرداخت می‌شد، در این طرح، بانک‌ها مکلف شدند که با نظارت بانک مرکزی و شورای پول و اعتبار، سود انتظاری را پیش‌بینی کنند، اما 70 درصد این سود را به مردم وعده بدهند.

وی افزود: به‌طور مثال پیش‌بینی می‌شود که سیستم بانکی بر اثر سرمایه‌گذاری‌ها بتواند 20 درصد سود بدهد، اما تنها 70 درصد از آن را به مشتریان وعده خواهد داد، لذا تمام بانک‌ها ناگزیر خواهند بود که در پایان سال مالی حسابرسی کرده و سود و زیان نهایی را محاسبه کنند و به سپرده‌گذاران مابه‌التفاوت بپردازند که این موضوع ذهنیت ربوی عمل کردن سیستم بانکی را اصلاح می‌کند. این عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس تصریح کرد: این اقدام موجب می‌شود که بانک‌ها در پرداخت سود نهایی بیشتر رقابت کنند و خود آنها نیز تنها حق الوکاله را دریافت خواهند کرد.